

Likvidacija društva Učiteljski konvikt in ustanovitev zadruga Učiteljski dom v Ljubljani.

+ **SKUPNO ZBOROVANJE** učiteljskih društev Ljubljana, Ljubljanska okolica, Litija, Logatec, Kamnik, Kranj, Radovljica dne 5. maja 1928 — ki se ga je udeležilo nad 600 članov — je vodil tov. Petrovec. Pred prehodom k dnevnemu redu čestita tov. poverjeniku k imenovanju za oblastnega šolskega nadzornika.

I. Tov. Ribičič poda v svojem referatu »o naših gospodarskih nalogah in ustanovah« zgodovino našega delovanja na izvenšolskem torišču, pri čemur smo popolnoma pozabili na sebe in naše gospodarske institucije. (Poročilo se objavi posebej).

II. Tov. Jos. Lapajne drastično osveži dolgotrajno borbo učiteljskega društva za bridski košček kruha, ki mu ga ob sleherni priliki skušajo primerno zmanjšati in zagreniti. Kako živi »učiteljske« naj svedoči sledeča — preživela statistika.

Leta 1899. plača 66 K za lastno uporabo, 1. 1902. plača 80 K za lastno uporabo, 1. 1914. plača 120 K, za šolanje 1 otroka 30 K, za družino 4 oseb ostalo 90 K = $\frac{3}{4}$ plače, 1. 1917. plača 154 K, za šolanje 1 otroka 50 K, za družino 4 oseb 104 K = $\frac{2}{3}$ plače, 1. 1919. plača 3920 K, za šolanje 2 otrok 2000 K, za družino 3 oseb ostalo 1920 K = $\frac{1}{2}$ plače, 1. 1923. plača 2500 Din, za šolanje 3 otrok 2100 Din, za družino 2 oseb 400 Din = $\frac{1}{3}$ plače, 1. 1926. plača 2700 Din, za šolanje 3 otrok 2700 Din, za družino 2 oseb 0 = 0.

Zadolgitev je neizbežna.

Uporaba začetne plače:

Od 66 K za hrano 30 K, stan 10 K, obleka 10 K, organizacija 10 K, ostalo 6 K = $\frac{1}{10}$ plače, od 1200 Din za hrano v mestu 405 Din, stan. 300 Din, obleka 200 Din, organizacija 17 Din, ostalo 378 Din = $\frac{1}{3}$ plače, od 1200 Din za hrano na deželi 600 Din, stan. 70 Din, obleka 200 Din, organizacija 100 Din, ostalo 230 Din = $\frac{1}{3}$ plače.

Da se odpomore bedi učit. družin, je nujno potrebno, da oživimo namene Učiteljskega konvikta, ki naj se pretvori na združni podlagi v Učiteljski dom, v katerem naj bi bilo zatočišče (prenočevalnica) vsega učiteljskega.

Tov. Malenškova burno pozdravljena ogreva samice tovarišice, naj z vsemi silami podpro prizadevanje odbora Učit. doma.

Tov. Lovše izjavi med viharjem aplavzom, da s ploskanjem se nismo doslegli namena, s podpisom pristopnic je šele dokazano, da smo doumeli smotre. (Podpisalo se je takoj nad 200 pristopnic).

Na Brezovarjevo (St. Rupert) priporočilo izjavi Konviktov predsednik, da je še upravni odbor sklenil, upoštevati na račun deležev vsa večja vplačila iz za zadnjih let. Treba se le prijaviti odboru.

Ko se zbor izjavi za ustanovitev zadruga Učiteljski dom, predlaga tov. Hreščak, naj bi se o notranji ureditvi in o pravih razpravljalo v kroških, tov. Legat poda svoje negativno mišljenje, tov. Mrovlje ga zavrne, tov. Stravs predlaga, naj bo vse članstvo UJU moralno obvezano, da pristopi k zadrugi (to so že sklenili kranjsko, logaško in kamniško učiteljsko društvo), pov. Skulj ne ve, kaj bi z obveznostjo, če stoji vsa organizacija za nami. Debatna naj se vnese in razpravlja v kroških, končnoveljavno pa naj odloča delegacija. Učiteljski dom je potreben vsem.

Med obravnavo pravil, ki jih je čital Konviktov tajnik tov. Arrigler, se je določilo, naj znašajo deleži 100 Din, garancija je enkratna. Pravila se registrirajo in dajo v razpravo krožkom, da se na prihodnjem običnem zboru po predlogih eventualno preuredi.

Volitev. Na Stravsov predlog se izvoli za načelnika tov. Josip Lapajne iz Cerkelj, za podnačelnika Karol Stravs iz Logatec, v odbor tov. Mica Malenškova iz Predoselj, Anton Arrigler iz Trzina, Vekoslav Mlekuž

in Josip Kobal iz Ljubljane. Namestnika: tov. Angela Hafnerjeva iz Šmartna, Franc Mrcina iz Grahovega. Nadzorstvo: tov. Zagar Stanko iz Dobrave, Pelko Matija iz Zagorja, Macarol Josip iz Šmartna.

Načelnik Jos. Lapajne pozove vse članstvo k neumornemu delu. Predvsem so šolske igre najcenejši in najboljši vir dohodkov, vsak član naj izposluje, da društvo, v katerem deluje (izvenšolsko), vsaj enkratni čisti dohodek katerekoli prireditve odstopi v njegovo priznanje Učit. domu, iskreno pozdravlja predlog tov. Hreščaka, da naj se obvezno pobira letno 1 Din od vsakega učenca, sodne in izvenšolske poravnave se bodo najlepše obrestovale v Učit. domu, gospodarska akcija naj bo stalno uvaževana, ker nikomur ne povzroča nikakih gmotnih bremen.

Končno se izda odboru pooblastilo, da sme kupiti primerno poslopje oziroma stavbišče (sicer bomo potisnjeni na periferijo).

III. Tov. Mencin poroča v lepo zasnovanem govoru o osnutku novega šolskega zakona in o ožročenju naših teženj po osemletni šolski obveznosti. Resolucije so bile že objavljene.

IV. Tov. St. Zagar poda nekaj pojasnil in navodil glede reforme šolskega pouka z ozirom na delovno šolo, in sicer po njegovi lastni praksi, študijah in opazovanjih na študijskem potovanju po Nemčiji.

Iz razgovora o »poizkusnih razredih« se je konstatiralo, da je na tozadevni predlog Kranjskega učit. društva prosvetno ministrstvo zahtevalo temeljitejšo objasnitve, da se izda enoten nalog oziroma naredbo za vso Slovenijo. Zadevo razpravljajo priznani veščaki.

V. Tov. Rupnikova stavi predlog, naj se izdajo taki zvezki, ki bi imeli poleg glavne črte drugo tanjšo za mejo med zgornjimi in spodnjimi dolžnostmi. Oddano UJU.

Krasno uspela socialna manifestacija je dosegla svoj namen. Obudila je v pretežni večini članstva smisel za materialno osamosvojitve, zanečija čut organizacijskih dolžnosti posameznega člana napram celokupnemu članstvu in podala zborovalcem navodil, ki naj z njimi pohite v najskrajnejšo slovensko vas, kjer bi bilo trpinja potolažiti ali ogreti, da uvidi potrebo Učiteljskega doma.

Damam z dežele je posebno priporočljivo **trajno kodranje in vodna ondulacija**. Separirani oddelek za **specialno barvanje las v vseh niansah**, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča.

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

Foto-aparate kupite najboljšo pri Fr. P. Zajec, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Modne pletenine Moderni kostumi in kompleti po meri iz kabsa volne.

MODNA TRGOVINA IN STROJNO PLETILSTVO FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Židovska ul. 7.

Sveže, najfinejši norveško ribje olje iz lekarne dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani se priporoča bledim, slabotnim osebam.

Naročila točno po povzetju.

Največja izbira krasnih bluz in otroških oblek KRIŠTOFIČ - BUČAR, LJUBLJANA, Stari trg.

Splošne vesti.

Zakon o tisku: Člen 26. Urednik novin ali periodičnega spisa mora sprejeti in natisniti v novinah ali spisu vsak popravek o činjenicah, priobčenih v njegovem listu, ki mu ga pošlje oblastvo. Prav tako mora natisniti popravek privatne ali pravne osebe, katere ime je v zvezi z njenim delovanjem ali življenjem omenjeno v novinah ali spisu, ki jim je on urednik, bodisi da se označuje natisnjene činjenice, navedene v popravku, za neresnične, bodisi da se navajajo v njem činjenice, s katerimi se izpodbijajo natisnjene činjenice. — Kdor pošlje popravek, mora točno navesti besedilo, ki ga popravlja, stran in stolpec kakor tudi številko novin, v kateri se je besedilo natisnilo. Popravek se pošlje uredniku po pošti na povratni receptis ali pa po pristojnem sodišču prve stopnje. Sodišče mora poslati uredniku popravek še istega dne.

Člen 27. Popravek se mora natisniti v prvi ali drugi prihodnji številki najkasneje v dveh dneh, ko ga urednik prejme, brez vsakih dostavkov, zgolj v besedilu in pod istim naslovom, brez izprememb ali vstavkov. — Popravek se mora natisniti v onem delu novin, v katerem je bilo besedilo, na katero se nanaša, in s takimi črkami, kakršne so v besedilu, ki se popravlja. Popravek se ne sme prekiniti, če besedilo, na katero se nanaša, ni bilo prekinjeno. — Popravek se natisne brezplačno.

Člen 29. Urednik, ki brez razloga neče sprejeti popravka, pisanega na zakonu, ali ki v roku, katerega predpisuje ta zakon, ne uvrsti popravka, se kaznuje v denarju do 10.000 dinarjev.

— **Kam plovemo?** Razpis P. br. 2998 z dne 16. aprila 1928 Po uredbi o krajevnih in oblastnih šolskih odborih se je zlasti ojačil vpliv samoupravnih činiteljev v teh odborih. Šolski upravitelji imajo kot tajnik odbora večkrat prav težavno nalogo. Opazil sem, da nekateri upravitelji tej nalogi niso kos in hočejo z oblastnim nastopom nekako uveljaviti svojo absolutno moč v šolskem odboru, kjer se pa mora vsaka zadeva kolegijsko obravnavati. Take upravitelje je treba poučiti o njihovi vlogi v krajevnih šolskih odborih. Če pa pouku niso dostopni in pride do težkih sporov med upravitelji in krajevnimi šolskimi odbori, je treba predlagati odstavitev nesposobnih upraviteljev in postavitev na njih mesto takih učiteljev, ki znajo na takten način varovati interese šolstva. — »Ministrstvo prosvete je doznalo, da se v večjih šolskih zgradbah nahajajo poleg šolskih prostorov in stanovanj tudi še posamezni lokali, ki se trajno uporabljajo za izvenšolske namene, če tudi bi v dotičnem kraju bilo potrebno, da se tudi ti lokali razbijejo le za šolo.« — Tako odloči. Šola rabi prostore, ki se uporabljajo v izvenšolske namene. Občina se protivi. Oblasti preiskujejo. Dokazi so tu. Odloči: »Krajni šolski odbor naj odloči!« Lice je obrnjeno. Tam občina, tu občinski zastopniki. Upravitelj je sam. S svojim predlogom na podlagi ministrske naredbe vztraja do skrajnosti, ker to zahtevajo interesi šole. Ker se pretrdovratno uveljavlja, mora priti do nesoglasja med njim — recte šolo — in ostalim krajnim šolskim odborom. Treba ga poučiti »o njegovi vlogi«, če pa pouku ni dostopen: »hajdi!« In stvar je dvojno rešena! Ministerialna odredba se potisne v koš, šola naj se giblje med povišji, mi pa ostanemo, kakor smo bili! Lepa bodočnost! Malo je krajnih šolskih odborov, ki bi bili šoli in učiteljsstvu naklonjeni, in redki so, ki bi upravitelja upoštevali kot veččaka. Če se ga bo ocenjevalo po licu, in po licih nameščalo poslovodje-tajnik, je splošna demoralizacija neizbežna.

Podgorski.

— **Tovariši(ice), ki so napravili usposobljenostni izpit v majskem terminu v mariborski oblasti, naj nemudoma vložijo prošnje za stalnost.** Do 10. junija bode namreč razpisanih več mest v stalno nameščenje. Za ta mesta potem že lahko prosijo, ako že

preje vložijo prošnjo za stalnost. V prošnji je le treba navesti datum prošnje za stalnost. Po zatrdilu na merodajnem mestu, se bodo take prošnje pri kompetenci upoštevale.

— **Častno slavlje.** Kolo jugoslovanskih sester v Kranju je pod vodstvom izredno delavne načelnice ge. svet. glavarjeve Znidaršičeve in s sodelovanjem osnovne šole priredilo povodom materinskega dne jako lepo uspešno mladinsko igro »V kraljestvu palčkova«, h kateri je povabilo avtorja, tovariša Josipa Ribičiča iz Rakeka. Po drugem dejanju je nežni mladinski igralski zbor poklonil navzočemu pisatelju krasen lovorjev venec in znak hvalečnosti, da je domel v mladinskem eposu tako nežno izrazil otroško materinsko ljubav. Tov. g. sreski referent je v poljudnem govoru rekapituliral tendenco igre, ki jo je spretno stavil v sklad z otroškimi čustvi v ljubavi do domovine, zlasti do one, zapuščene, tugujoče pod tujim jarmom. Ker je med govorom izrazil željo, da nam g. Ribičič napiše »še kaj«, sem zašlutil, da je g. govornik gotovo prezrl letošnjo izdajo Ribičičevih »Igric«, ki jih je založil »Učiteljski konvikt« s pisateljevo željo, da vsaka šola priredi vsaj po eno igrico v korist Učiteljskemu domu, ki bo nadomeščal materinsko ljubav našim sirotam, otrokom izven družinskega kroga, in materinsko zbiral v svojem zavetišču širom Slovenije razpršene tovarišice in tovariše. — In naš dan?

Jos. Lapajne.

— **Ali pustimo otroku iluzijo?** V neki številki »Ženskega sveta« leta 1927. sem čital nasvet neke sotrudnice, naj deci o raznih prilikah, n. pr. o Miklavžu ali Božičku pojasnimo takoj čisto resnico, da mu ne bo hudo potem, ko jo spozna dete samo. Zadeva je z vzgojnega stališča dokaj komplicirana, ne lahka. Pomisliti treba na končni uspeh ali neuspeh: človeka, vzgojenega v primernih iluzijah (z domišljijo, ki si jih slika sam) in človeka brez vsakršnih iluzij. Naš narod ima širom domovine vse polno takih spominov, ki slone samo na fantaziji: čudežni dogodki o Kresni in Sveti noči, ko govore živali, pokopavanje pusta, kako babo žagajo in slednjič vržejo v vodo na sredpostno sredo, o sv. Juriju, o ptičjih sodbah itd., poleg obilice čarovnij, rečenic in domislic v posamičnih slučajih. Človek sam si zida še mlad gradove v oblake. Ali naj mu jih prepovemo, da ne bo pozneje razoračan? Vsak otrok nima konja, pa vzame palico in jo zajaše: Hi-hi! Konjički tri! Ali naj hitimo in mu povemo, da jaše palico, ne konja? Beden človek, ki mu Rojenice niso bile naklonjene, ko je prvič odprl uste, pa mu niti prej že niso izbrale bogatih roditeljev, tak človek se navadno oteplje z besedo večji del življenja ali celo do smrti; samo v domišljiji se mu smehlja sreča, ki jo opazuje vsak dan na svetu; le v sanjah se dvigne med svoje tovariše ali celo nad nje. Ali mu je možno to zavidati? In deseti brat in pepelka in sirota deklica v narodni poeziji? Niso li to človeške iluzije, poezija bednih, življenje, ki se dviga iz dna? — Slednjič roditelji in vzgojitelji tudi niso tako nespametni, da bi veleli otroku siloma dreti prve, še mlečne zobke, češ: potrebni niso, izpadejo pozneje sami ob sebi, a ne brez bolečin. Imel sem prijatelja, ki je rekel, da bi — ko bi bil zdravnik — svojim otrokom že v rani mladi dobi izrezal mandeljne v grlu, vranico in slepiča. Vse radi poznejših morebitnih bolezní. Pogledal sem ga in vprašal, da li je zdravnik vedež, ki vidi vnaprej take nevednosti. Mogoče, da od teh otrok niti eden ne zbolí na vranici, na vnetju podušnih bezgavkah, ne na slepiču. — Kaj šele različne veroizpovedi? Ali ne izzivajo človeku od preobujene prve zavesti do groba same iluzije o tem, kakšen bi moral človek biti, kaj ga čaka po smrti. Tu je delovanju domišljije naravnost zažrtana pot, ki vodi po plačilo ali kazen po smrti dobre in zle zemljane. — Naši praktični sosedje v Ameriki so si izbrali način vzgoje brez iluzije. Ta vzgoja naravnost zanika proizvode domišljije, iluzija jim je samo »prazna iluzija«. Kdo se ni

Zakaj ne olajšate učencem in sebi domoznanskega pouka z ročnimi zemljevidi kulturnih skupin založbe Učiteljskega doma v Mariboru?

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

Drugi razred.

Koledar: Za katero leto; za katero leto je bil lanski koledar; kaj pomenijo slike na naslovni strani; meseci; slike; koliko dni ima vsak mesec; glavni prazniki v vsakem mesecu; koliko tednov in dni ima vsak mesec; luna v vsakem tednu; dolgost dneva; kdaj sonce vzhaja in zahaja; koliko dni ima celo leto; kdaj se začnejo letni časi; koliko mesecev traja vsak letni čas; kdaj bo mrknilo sonce; kdaj luna; kaj delajo ljudje vsak mesec.

Pratika: Slike na naslovni strani; letnica; slike za vsak mesec; kdaj bodo nedelje in prazniki; vreme za posamezne dneve; kateri dan se je rodil.

Sv. Trije kralji: Kateri dan; kakšni so na jaslicah po obrazu in obleki; kamele; koliko grb imajo; noge; kralji imajo krone; kaj so prinesli malemu Jezusu; imena; zvezda repatica.

Davčni urad: Kam so nesli oče plačat davke; na kateri strani je tisti kraj; komu so izročili; opomin; po kateri cesti se gre; uradniki so plačani; nekaj od tistega denarja dajo občini; drugo je državni denar; kdo je še plačal davke; kdo v vasi plača največ; ali plačajo davke samo kmetje; kdo plača občinskega tajnika in slugo; odkod dobiva plačo učitelj; odkod duhovniki; odkod davčni uradniki.

Orožniki: Koga so peljali v klenjenega; zakaj; kam so ga peljali; kakšno krivico je storil tat; koliko orožnikov je v vasi; obлека; zvezde na rami; barva na ovratniku; stopnja; znamenja na rokavu; puška; naboj; krogla; smodnik; vžigalna kapica; kako se meri s puško; bajonet; kdaj rabi orožnik puško; orožje; zakaj so nam orožniki koristni; zakonik; za katere vasi so orožniki v vasi; plača.

Sodišče: Koga so oče tožili; zakaj; ali bi si smeli sami iskati pravico; kje je sodišče; sodnik; zakonik; kdo plača sodnika; obsodba.

Nesreča v družini: Bolezen; nesreča pri živini; kdo je žalosten; kdo je najbolj žalosten; srce boli; ali so tudi drugi ljudje žalostni; ljudje brez srca; veselje; škoda; željnost.

Izpraševanje vesti: Kdo je bil žalosten zaradi njega; žalitev ali škoda brez

potrebe; ali so čutili, da jih boli srce, če so napravili krivico; vest; vsak večer naj se vprašajo, če so komu kaj zalega storili.

Pošta: Kam so pisali; papir; kuverta in znamka; za koliko znamka; nabiralnik; kdo pobere; pošta upraviteljica; od kod do biva plačo; štampiljka; urad; telefon; brzojav; uradne knjige; pismonoša; kdo ga plača; ob kateri uri odnese pošto; ob kateri se vrne; ob kateri uri se pošta odpre; ob kateri se zapre; točnost; natančnost; poštenost.

Invalidi: Kaj se zvečer menijo; kako je bilo v vojni; proti komu so se vojskovali; kakšno orožje so imeli; kje so se skrivali; pozimi; napadi; ubiti; ranjeni; kam so bili ranjeni; invalidi v vasi; kaj imajo pokvarjeno; pokojnina; kdo jo plača; za koga so se borili; ali nam še vlada avstrijski cesar; Nemci; kdo nam vlada sedaj; Jugoslovenci; smrt za tujega cesarja; vojna za pravico.

Tema in strah: Zakaj je tema; kako so jih strašili; ali se bojijo teme; kaj je strah; ali tudi oni bratce in sestrice strašijo; kako; ljubeznivost do manjših otrok.

Toplota po vaseh: V kateri vasi je največ ali najmanj snega; kje je zjutraj, opoldne ali zvečer največ ali najmanj stopinj toplote; višina vasi; na kateri strani so hribi ali doline; vzrok večje ali manjše toplote.

Sresko poglavarstvo: Po kaj so šli oče na poglavarstvo; urad; uradniki; kdo je največji uradnik; kdo jih plača; uradne ure; uradne knjige; kje je poglavarstvo; kod so hodili ali se peljali; proti kateri strani neba je.

Ogljenica: Ogljarji; kako so pripravili drva; kako jih je zložil; kaj bi se zgodilo, če bi jih zažgal; na zraku; pokrije jih z zemljo; brez zraka; tli; ostane oglje; nekatere snovi so zgorele; voda v lesu; če oglje zgori na zraku, ostane pepel; v drvi je voda; oglje in pepel; pepel ne zgori; koliko drv so naložili; koliko so tehtala; koliko tehta oglje; kdo rabi oglje; po čem je; kakšno korist imamo mi od oglja; zakaj je težko ogrijavo delo; veselje v gozdu.

Moč vetra: Vetrnica se vrti počasi ali hitro; dim; papir po zraku; drevje; slamnata streha; burja; vrtnice.

Večji dan: Kdaj je vzhajalo in zahajalo sonce 21. decembra; kako dolg dan je bil; kdaj sedaj vzhaja in zahaja sonce; kako dolg je dan; kako dolga je noč; dan se veča.

Otrokova starost: Rojstni dan; katerega dne se je rodil; koliko je danes star; dan, mesec in leto rojstva; koliko bo star čez eno, dve, tri leta; čez en, dva, tri dni; čez en, dva, tri mesece.

(Dalje prihodnjič.)